

KEYS MENEJMENT - IJTIMOYIY ISHNING SAMARALI TEXNOLOGIYASI SIFATIDA

Tog'aymurodova Gulchehra
Guliston Davlat Universiteti
Ijtimoiy fanlar kafedrası o'qituvchisi
Shomurodova Ziyoda Akbarali qizi
Guliston Davlat Universiteti
Ijtimoiy ish yo'nalishi talabasi
shomurodovaziyoda81@gmail.com
+99888-227-84-44

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20622450>

Annotatsiya

Mazkur maqolada keys menejment texnologiyasining ijtimoiy ish tizimidagi o'rni, mazmuni va ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, keys menejmentning asosiy bosqichlari, tamoyillari hamda kompleks muammoli oilalar, bolalar, nogironligi bo'lgan shaxslar va ehtiyojmand aholi bilan ishlashdagi samaradorligi tahlil qilingan. Ijtimoiy ish amaliyotida ushbu texnologiyaning inson hayot sifatini yaxshilashdagi roli ochib berilgan.

Kalit so'zlar: keys menejment, ijtimoiy ish, ijtimoiy xizmat, rejalashtirish, monitoring, ehtiyoj, rehabilitatsiya, ijtimoiy yordam.

Аннотация

В данной статье раскрываются значение, содержание и роль технологии кейс-менеджмента в системе социальной работы. Также анализируются основные этапы и принципы кейс-менеджмента, а также его эффективность при работе с семьями с комплексными проблемами, детьми, людьми с инвалидностью и нуждающимися слоями населения. Освещается роль данной технологии в улучшении качества жизни человека в практике социальной работы.

Ключевые слова: кейс-менеджмент, социальная работа, социальные услуги, планирование, мониторинг, потребности, реабилитация, социальная помощь.

Abstract

This article highlights the importance, content, and role of case management technology in the system of social work. It also analyzes the main stages and principles of case management, as well as its effectiveness in working with families with complex problems, children, people with disabilities, and vulnerable populations. The article reveals the role of this technology in improving the quality of human life in social work practice.

Keywords: case management, social work, social services, planning, monitoring, needs, rehabilitation, social assistance.

Bugungi kunda jamiyatda yuzaga kelayotgan murakkab ijtimoiy muammolarni hal qilishda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, aholining himoyaga muhtoj qatlamlari bilan ishlashda individual yondashuvni talab qiladigan usullar samarali natija beradi. Shunday texnologiyalardan biri — keys menejment hisoblanadi.

Keys menejment ijtimoiy ishning innovatsion va samarali texnologiyalaridan biri bo'lib, mijozning muammolarini kompleks tarzda o'rganish, resurslarni safarbar qilish va zarur

xizmatlarni muvofiqlashtirishga xizmat qiladi. Ushbu texnologiya orqali ijtimoiy xodim mijozga individual yordam ko'rsatadi va uning mustaqil hayot kechirishiga ko'maklashadi.

Keys-menejment tushunchasi.

Keys menejment (Case Management) — bu mijozning ehtiyojlarini aniqlash, unga mos xizmatlarni rejalashtirish, tashkil etish, monitoring qilish va natijalarni baholash jarayonidir. [1] Ushbu texnologiya ilk bor XX asrda AQSH va Yevropa davlatlarida ijtimoiy himoya tizimida keng qo'llanila boshlagan. [2]

Keys menejmentning asosiy maqsadi — mijozning hayotiy muammolarini bartaraf etish va uning ijtimoiy moslashuvini ta'minlashdir. Bunda ijtimoiy xodim “koordinator” vazifasini bajaradi.

Rivojlangan davlatlarda keys menejment texnologiyasi ijtimoiy himoya tizimining ajralmas qismi sifatida qo'llaniladi. Ushbu texnologiya aholining ehtiyojmand qatlamlariga manzilli va individual yordam ko'rsatishda muhim ahamiyatga ega. [3]

Keys menejment texnologiyasi zamonaviy ijtimoiy ish tizimining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ushbu texnologiya mijozning muammolarini kompleks o'rganish, unga mos xizmatlarni rejalashtirish va turli tashkilotlar faoliyatini muvofiqlashtirishga xizmat qiladi. Keys menejmentning asosiy maqsadi — insonning ehtiyojlarini aniqlash hamda uning hayot sifatini yaxshilashdan iborat.

Ijtimoiy ish amaliyotida keys menejment ko'proq kompleks muammoli oilalar, voyaga yetmagan bolalar, nogironligi bo'lgan shaxslar, kam ta'minlangan oilalar va ijtimoiy himoyaga muhtoj aholi bilan ishlashda qo'llaniladi. Ushbu texnologiya yordamida mijozning muammosi bir tomonlama emas, balki ijtimoiy, iqtisodiy, psixologik va huquqiy jihatdan kompleks ravishda tahlil qilinadi.

Keys menejment jarayoni bir necha bosqichlardan iborat. Dastlab mijozning holati o'rganilib, diagnostika o'tkaziladi. Keyingi bosqichda individual reja ishlab chiqiladi va muammoni hal qilish uchun zarur xizmatlar tashkil etiladi. So'ng monitoring olib borilib, bajarilgan ishlar samaradorligi baholanadi. Yakuniy bosqichda esa natijalar tahlil qilinadi va keyingi tavsiyalar beriladi.

Mazkur texnologiyaning asosiy tamoyillari individual yondashuv, insonparvarlik, maxfiylik, hamkorlik va kompleks yondashuvdan iborat. Aynan shu tamoyillar ijtimoiy xizmatlarning samarali tashkil etilishiga yordam beradi.

Rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, keys menejment texnologiyasi orqali aholining ehtiyojmand qatlamlarini qo'llab-quvvatlash, oilaviy muammolarni kamaytirish hamda bolalar va nogironligi bo'lgan shaxslarning ijtimoiy moslashuvini yaxshilash mumkin. Shu sababli ushbu texnologiya bugungi kunda ijtimoiy ish sohasidagi eng samarali usullardan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

Masalan, United Statesda keys menejment sog'liqni saqlash, bolalarni himoya qilish, nogironligi bo'lgan shaxslarni qo'llab-quvvatlash hamda voyaga yetmaganlar bilan ishlash tizimida keng qo'llaniladi. Ijtimoiy xodimlar mijozning ehtiyojlarini o'rganib, unga mos xizmatlarni tashkil qiladi va turli tashkilotlar faoliyatini muvofiqlashtiradi. Ayniqsa, kam ta'minlangan oilalar bilan ishlashda individual reja asosida yordam ko'rsatish samarali natija bermoqda. [4]

Germaniyada esa keys menejment ijtimoiy davlat siyosatining muhim elementi hisoblanadi. Bu yerda nogironligi bo'lgan shaxslarni rehabilitatsiya qilish, qariyalarni parvarishlash va ishsiz fuqarolarni qo'llab-quvvatlashda ushbu texnologiyadan foydalaniladi. Germaniya tajribasida “ijtimoiy hamkorlik” tamoyili muhim o'rin egallaydi. Ya'ni davlat, nodavlat tashkilotlar va mahalliy hamjamiyat birgalikda faoliyat olib boradi. [5]

United Kingdomda keys menejment texnologiyasi bolalarni himoya qilish tizimida keng rivojlangan. Ijtimoiy xizmat xodimlari xavf guruhidagi oilalarni doimiy monitoring qiladi va muammolarni erta aniqlashga harakat qiladi. Shu orqali bolalar qarovsizligi, oilaviy zo'ravonlik va jinoyatchilikning oldini olishga erishilmoqda. [6]

Bundan tashqari, Canada va Sweden kabi davlatlarda ham keys menejment texnologiyasi muvaffaqiyatli qo'llanilmoqda. Ushbu mamlakatlarda ijtimoiy xodimlar mijozning nafaqat moddiy, balki psixologik va ijtimoiy ehtiyojlariga ham alohida e'tibor qaratadi. [7]

Olimlarning fikrlari

Mary Richmond ijtimoiy ishda individual yondashuvning muhimligini ta'kidlab, har bir mijozning muammosini alohida o'rganish zarurligini qayd etgan. Uning fikricha, samarali yordam ko'rsatish uchun mijozning oilaviy, ijtimoiy va psixologik holatini chuqur tahlil qilish kerak.

Jane Addams jamiyatdagi himoyaga muhtoj qatlamlarga yordam berishda hamkorlik va insonparvarlik tamoyillarini asosiy omil deb hisoblagan. U ijtimoiy xizmatlar orqali insonlarning hayot sifatini yaxshilash mumkinligini ta'kidlagan.

Abraham Maslow inson ehtiyojlari nazariyasini ishlab chiqqan bo'lib, uning "ehtiyolalar piramidasi" keys menejmentda mijoz ehtiyojlarini aniqlashda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Maslougga ko'ra, inson avvalo asosiy ehtiyojlarini qondirgandan keyingina o'zini rivojlantirishga intiladi. [7]

Frederick Winslow Taylor samarali boshqaruv va rejalashtirish tamoyillarini ishlab chiqqan. Uning ilmiy boshqaruv haqidagi qarashlari keys menejmentda vaqt va resurslardan unumli foydalanishda muhim ahamiyatga ega. [8]

Max Weber boshqaruvda tizimlilik va tartib muhimligini ta'kidlagan. Veberning byurokratik boshqaruv nazariyasi ijtimoiy xizmatlarni tashkil etish va muvofiqlashtirish jarayonida qo'llaniladi. [9]

Victor Vroom motivatsiya nazariyasini ishlab chiqib, inson faoliyati natijaga bo'lgan ishonch bilan bog'liqligini tushuntirgan. Ushbu nazariya keys menejmentda mijozni faollikka undash va motivatsiyasini oshirishda muhim hisoblanadi. [10]

Brian Tracy vaqtni to'g'ri boshqarish va maqsadli rejalashtirish muvaffaqiyatning asosiy omili ekanligini ta'kidlagan. Uning fikrlari ijtimoiy ish faoliyatida taym-menejmentni samarali tashkil etishda qo'llaniladi.

Ijtimoiy ish amaliyotida keys menejmentni amalga oshirishda bir qator metodlardan foydalaniladi:

- Suhbat metodi

Mijoz bilan individual suhbat o'tkazilib, uning muammolari, ehtiyojlari va imkoniyatlari aniqlanadi.

- Kuzatish metodi

Mijozning oilaviy muhiti, yashash sharoiti va xulq-atvori kuzatiladi.

- So'rovnoma

Mijoz yoki uning yaqinlaridan kerakli ma'lumotlarni yig'ishda foydalaniladi.

- Hujjatlarni tahlil qilish

Tibbiy ma'lumotnoma, maktab tavsifnomasi, sud yoki mahalla hujjatlari o'rganiladi.

- Monitoring va baholash

Ko'rsatilgan xizmatlarning natijadorligi muntazam nazorat qilinadi.

Keys-menejmentning roli

Ijtimoiy ishchi bu jarayonda "ko'prik" vazifasini bajaradi. U quyidagi rollarda namoyon bo'ladi:

Fasilitator: Mijoz va xizmat ko'rsatuvchi idoralar o'rtasida muloqot o'rnatadi.

Advokat: Mijozning huquq va manfaatlarini himoya qiladi.

Maslahatchi: Mijozga qiyin vaziyatda qaror qabul qilishga yordam beradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, keys menejment ijtimoiy ishning eng samarali texnologiyalaridan biri hisoblanadi. U mijozning ehtiyojlarini kompleks o'rganish, individual rejalashtirish va xizmatlarni muvofiqlashtirish orqali muammolarni samarali hal etishga yordam beradi. Zamonaviy ijtimoiy ish tizimida ushbu texnologiyani keng qo'llash aholining ijtimoiy farovonligini oshirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Richmond, M. (1917). *Social Diagnosis*. New York: Russell Sage Foundation.
2. Addams, J. (1910). *Twenty Years at Hull-House*. New York: Macmillan.
3. Maslow, A. H. (1943). "A Theory of Human Motivation." *Psychological Review*, 50(4), 370–396.
4. Taylor, F. W. (1911). *The Principles of Scientific Management*. New York: Harper & Brothers.
5. Weber, M. (1947). *The Theory of Social and Economic Organization*. New York: Oxford University Press.
6. Vroom, V. H. (1964). *Work and Motivation*. New York: Wiley.
7. Tracy, B. (2001). *Eat That Frog! 21 Great Ways to Stop Procrastinating*. Berrett-Koehler Publishers.
8. Gambrill, E. (2012). *Social Work Practice: A Critical Thinker's Guide*. Oxford University Press.
9. Sheafor, B. W., & Horejsi, C. R. (2014). *Techniques and Guidelines for Social Work Practice*. Pearson.
10. DuBois, B., & Miley, K. K. (2019). *Social Work: An Empowering Profession*. Pearson